

PS

ALLEHANDA OM VARJEHANDA

Avdelningen inleder ett nytt verksamhetsår genom att återkomma, denna gång med hela två inlägg av lagom längd. Fler är som vanligt mer än välkomna.

Själv har avdelningsföreståndaren naturligtvis inte tänkt och trängt lika djupt in i sina nervbanor som avdelningens numera även korresponderande tecknare Tulla Hagström.

Ej heller har han något svar på den fråga hon ställer, trots att han alltsomoftast brukar uppleva hjärnan som urkopplad – framför allt när spalten måste tillkomma inom en snäv tidsrymd.

Däremot delar föreståndaren förtjusningen över allt vad stavningskontrollen kan hitta på.

På grund av paketinköp har han numera tillgång till dubbel glädje därvidlag i form av två högst kompetenta ordbehandlingsprogram, och i sina mest morbida stunder brukar han låta dem tävla om det vansinnigaste förslaget.

Ett bra tips för nybörjare i denna ädla sport är att prova mindre vanliga egenamn. Det har visat sig särskilt effektivt på det ena, och mer ärevördiga, av föreståndarens program.

På namnet »Mona» exempelvis föreslår det (i prioritetsordning) »Monad», »Mönja», »Mana», »Mena», »Mina», »Mon», »Omnia», »Mogna», »Mojna» och »Morna».

Det andra, och numera populärare, programmet har å sin sida lustigt nog visat sig totalt rudis på datortermer. På ett i det sammanhanget såpass vanligt ord som »server» föreslår det »servar», »serier», »serber», »Serner», »servera», »servare», »serv», »servett» och »nerver» (!).

Detta understryker vikten av att verkligen ha kontroll på nervbanorna medan stavningsprogrammet arbetar, så att inte en felaktig reflex i musarmen ger upphov till ett utbyte som man länge får ångra.

Allra roligast i denna genre är dock de spontana förslag som (helt ogrundat, måste avdelningsföreståndaren försäkra) ser ut som en tanke, t ex »spagettin» istället för »sparbeting» eller »läkarvård» istället för »läktarvård».

Avdelningen ser ut att återkomma.

Oss snubblare emellan

Å PS 48/96 efterlystes svar på frågan varför man tänker »och», men skriver »coh». Som förhoppningsvis »mer genomtänkt bläddrare» vill jag härmed försöka svara den grubblande tangent-snubblaren. Fenomenet blir mera begripligt om man i stället för att låsa sig vid en central genes (vilken hjärnhalva är snabbast?) i stället tänker sig en perifer (vilket finger är snabbast?). Det hjälper ju inte hur snabb hjärnan är om inte muskulaturen ute i periferin svarar prompt och effektivt. Vänster pekfinger, om än innerverat av den icke-dominanta högerhjärnan, är ju, till skillnad från lill-fingret, utrustat med egen extramusklatur (extensor pollicis) och dessutom långt och kraftigt. Det ter sig logiskt att även det vänstra pekfingret reagerar snabbare och mera kraftfullt på nervimpulser än det halvt rudimentära, om än på högerhanden belägna, lillfingret.

Även mitt vänstra pekfinger är ibland för tidigt ute. Däremot slipper jag, i motsats till avdelningsföreståndaren, förtretligheter med ordbehandlarens rättstavningsfunktion, eftersom jag inte kopplar in den i oträngt mål. Den kan dock vara rätt underhållande med sina fantasifulla förslag: Som alternativ till »coh» föreslås, förutom »och», bl a

kogg, sol, coach och cool, som alternativ till »bläddrare» bl a bladrikare!

Till sist har jag en egen fråga att vidarebefordra till läsekretsen. När jag började använda skrivmaskin, och senare dator, till min engelskspråkiga privatkorrespondens, visade det sig att hjärnans inbyggda stavningskontroll (här handlar det helt uppenbart om hjärnan) på något sätt blivit frikopplad. Så länge jag skrev för hand var det ingen konst att stava rätt. Men när de tänkta orden skulle ut via tangentbordet, blev stavningen plötsligt ljudenlig. Jag tänkte »and», men skrev »änd»! Detta kan inte ha någon mekanisk förklaring, då »a» och »ä» ju befinner sig i motsatta ändar av tangentbordet.

Fingrarnas dans över tangenterna tycktes styras av en mera primitiv del av språkcentrum, utan kunskap om främmande språk. För att komma förbi problemet satt jag och »ljudade» invärtes med extremt svengelskt läsuttal. Då blev stavningen riktig. Med tiden försvann problemet, då hjärnan tydligen vände sig vid skillnaden (i svenska öron) mellan uttal och stavning.

Kan någon förklara detta maskinskrivningsmysterium?

Torbjörg Hagström

Grodor i rätten

Journalgrodor hör till sjukvårdens humorklassiker. På varje läkarsekretärarexpedition brukar någon samla in alla glada misstag och sedan skrattar vi åt att ejaktionsbiljud blev erektionsbiljud, att änkan tillbragte ett år i sorg och det andra i Katrineholm osv. Visst tål dessa ordvändningar att skrattas åt, men kanske utgör de mera ett uttryck för sjukvårdskommunikationens tillkortakommanden.

Journalgrodorna är ju ytterst konsekvensen av att uttröttade jourläkare i bullriga miljöer för tids vinnande formulerar uttryck som de aldrig har möjligheter att kontrollera. När våra sjukvårdspolitikerna använder journalgrodor i sina anföranden för att göra sig lustiga över vårdkvaliteten har jag inte alltid lätt att uppskatta vitsarna . . .

Men varje disciplin har sin anekdotflora, och som plåster på sårerna kommer i höstnumret av Journal of Irreproducible Results motsvarande verbala kullerbyttor ifrån rättsalarna. Marie-Louise Gilman har sammanställt ett antal praktgrodor som rättsalsstenografister har försett henne med och det ger läkar-

na en smula hämnd på advokaterna. Så här kan det till exempel låta:

Advokaten: Doktorn, hur många obduktioner har Ni utfört på döda människor?

Doktorn: Alla obduktioner jag har utfört har varit på döda människor.

Advokaten: Och vad hände sedan?

Den svarande: Han sade till mig »Jag måste döda Dig eftersom Du kan identifiera mig».

Advokaten: Dödade han Er?

Svar: Nej.

För veterinärerna som letar journalgrodor kan följande vara av tröst:

Advokaten: Lyfte han upp hunden i öronen?

Svar: Nej.

Advokaten: Så vad gjorde han med hundens öron?

Svar: Han lyfte upp dem i luften.

Advokaten: Var var hunden under den tiden?

Svar: Mellan öronen.

Och ibland är det uppenbart att jurister skulle må bra av en smula medicinsk utbildning:

Advokaten: Vad innebär detta att sperma påträffades?

Svar: Det betyder sexuellt umgänge.

Advokaten: Var det manlig sperma?

Stephan Rössner